

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Tysk Læseplan

2019

Indhold

1	Om læseplanens funktion	3
---	-------------------------	---

2	Læseplanens opbygning	4
---	-----------------------	---

3	Fagets formål og identitet	5
3.1	Fagets formål	5
3.2	Fagets identitet	5
3.3	Fagets forståelse af sprog og kultur	6

4	Fagets kompetenceområder og kompetencemål	7
4.1	Mundtlig kommunikation	8
4.2	Skriftlig kommunikation	8
4.3	Kultur og samfund	9

5	Udviklingen i indholdet i undervisningen	11
5.1	Mundtlig kommunikation 5.-7. klasse	11
5.2	Skriftlig kommunikation 5.-7. klasse	13
5.3	Kultur og samfund 5.-7. klasse	15
5.4	Mundtlig kommunikation 8.-9. klassesettrin	17
5.5	Skriftlig kommunikation 8.-9. klasse	19
5.6	Kultur og samfund 8.-9. klasse	21

6	Tværgående emner og problemstillinger	23
---	---------------------------------------	----

7	Tværgående temaer	24
7.1	It og medier	24
7.2	Innovation og entreprenørskab	24

1 Om læseplanens funktion

Læseplanen beskriver grundlaget for undervisningen i faget. Læseplanen fortolker forholdet mellem skolens formål, lovens centrale bestemmelser om undervisningens tilrettelæggelse og de fagspecifikke bestemmelser i Fælles Mål.

Fagformålet beskriver, hvordan faget bidrager til at opfylde folkeskolens formål, og angiver den overordnede retning for tilrettelæggelsen af undervisning i faget. Fagformålet og de underliggende kompetencemål samt færdigheds- og vidensområder er således den overordnede ramme for lærerens overvejelser om tilrettelæggelse af undervisningen, herunder overvejelser vedrørende valg af undervisningens indhold. Læseplanen udfolder de bindende kompetencemål samt færdigheds- og vidensområderne i Fælles Mål, hvor det faglige indhold konkretiseres.

Læseplanen uddyber kompetencemålene og beskriver det indhold og den progression, der skal knytte sig til kompetencemålene, med henblik på at give en ramme for lærernes valg af indhold. Læseplanen beskriver de bindende færdigheds- og vidensområder, der ligger under fagets kompetencemål på de enkelte trinforløb. Færdigheds- og vidensområderne angiver i overskriftsform afgørende faglige elementer i arbejdet hen imod at indfri kompetencemålene som udgangspunkt for bestræbelsen på at opfylde fagformålet og skal danne udgangspunkt for tilrettelæggelsen af undervisningen.

2 Læseplanens opbygning

Læseplanen for tysk er opbygget på følgende måde:

Kapitel 3 beskriver fagets formål og identitet, samt hvordan faget relaterer sig til folkeskolens formål.

Kapitel 4 beskriver fagets kompetenceområder og kompetencemål. Kapitlet beskriver kompetenceområdernes indbyrdes sammenhæng.

Kapitel 5 beskriver færdigheds- og vidensområderne for hvert trinforløb. Beskrivelserne tager udgangspunkt i de kompetencemål, der er knyttet til trinforløbet.

Kapitel 6 beskriver fagets rolle i tværgående emner og problemstillinger, dog ikke sproglig udvikling, da det er en central del af faget, og derfor beskrives i de øvrige kapitler af læseplanen.

Kapitel 7 beskriver, hvordan faget kan bidrage til arbejde med folkeskolens tværgående temaer, dog undtaget sproglig udvikling.

3 Fagets formål og identitet

Fagets formål

Eleverne skal i faget tysk udvikle kompetencer til at kommunikere på tysk både mundtligt og skriftligt, så de kan anvende tysk nationalt og globalt i deres aktuelle og fremtidige liv. Eleverne skal samtidig udvikle deres sproglige bevidsthed om tysk sprog og om fremmedsprogsindlæring samt styrke deres kulturelle og interkulturelle forståelse gennem kulturmøder.

Stk. 2. Gennem oplevelse, fordybelse og aktiv medvirken skal elevernes lyst til at bruge sproget personligt og i samspil med andre fremmes. Eleverne skal herved få tillid til egne evner og lyst til at beskæftige sig med tysk sprog og kulturer til fremme af deres videre udvikling.

Stk. 3. Faget tysk skal give eleverne grundlæggende viden om kultur- og samfundsforhold i tysktalende lande og derved styrke deres internationale og interkulturelle forståelse.

3.1 Fagets formål

Det overordnede formål med faget tysk er, at eleverne skal lære at kommunikere på tysk samt udvikle deres interkulturelle forståelse. Undervisningen arbejder med at bygge bro mellem mennesker og fællesskaber med respekt for mangfoldighed og forskellighed. Sprogfaget tysk åbner op for nye og større horisonter i en globaliseret, multikulturel verden og har på denne måde en almindelig funktion.

Undervisningen skal give eleverne lyst til og mod på at bruge sproget i forskellige situationer, og den skal tilrettelægges, så eleverne gennem aktiv deltagelse opnår tillid til egne sproglige evner.

Fagets formål bidrager til folkeskolens overordnede formål ved at arbejde med og give eleverne forståelse for egne og andres kulturer. Igennem dette arbejde fremmes elevernes alsidige udvikling, ligesom deres omverdensforståelsen nuanceres, og på denne måde er faget med til at kvalificere elevernes deltagelse og medansvar i et demokratisk samfund. Faget bidrager desuden med at forberede eleverne til videre uddannelse.

3.2 Fagets identitet

Tysk er et humanistisk fag, der har fokus på sprog og kulturer gennem arbejdet med et alsidigt mundtligt og skriftligt indhold. Selve sproget er omdrejningspunktet i faget. Sprog anvendes til kommunikation; produktivt både mundtligt og skriftligt til at kommunikere med nogen om noget og receptivt, når eleverne læser eller lytter på tysk. Det særlige for sprogfagene er, at der igennem mødet med et nyt sprog åbnes op for, at eleverne gør sig nye erfaringer, tilegner sig ny viden og opnår nye perspektiver og dermed kvalificerer deres

forståelse af sprog og verden. Faget har fokus på ét bestemt fremmedsprog, men det er ofte relevant at inddrage andre sprog og kulturer for derigennem at få en dybere forståelse.

Fagets læringsforståelse er, at man lærer ved at konstruere ny viden og udvikle nye færdigheder i de rammer, undervisningen giver, hvilket betyder, at eleverne skal være aktive og møde variation i undervisningen. Valg af metoder og arbejdsformer rettes ind efter elevgruppen, undervisningens indhold og mål. Alle elever ved og kan noget om sprog, kultur og tekster i forvejen, når de starter på et nyt sprogfag. Denne viden fra modersmål, andetsprog, andre fremmedsprog og personlige erfaringer bør bringes i spil, ved at eleverne gætter sig til, leger med og udforsker sproget. På denne måde udvikler eleverne efterhånden mere komplekse færdigheder og en dybere indsigt i sproget.

Danmark har mange berøringsflader med det tysksprogede område både sprogligt, historisk og kulturelt, hvilket det giver mening at betone i undervisningen. Tysk og dansk har fx en stor fællesmængde, når det gælder ordforrådet, hvilket er vigtigt at pointere for dermed at give eleverne tiltro til egne evner og lyst til at bruge sproget. At sprogene er så nært beslægtede, gør det muligt at gætte sig til betydningen af mange ord og udtryk, hvilket hurtigt åbner op for aktiv brug af sproget gennem leg, opgaver og kreativ udforskning.

3.3 Fagets forståelse af sprog og kultur

Faget bygger på et kommunikativt funktionelt sprogsyn. Kommunikativt, da sprog er et redskab for både mundtlig og skriftlig kommunikation. Funktionelt, fordi sprog altid har en funktion i mellemmenneskelige relationer. Faget arbejder derfor med sprog i forskellige situationer, med forskellige emner og forskellige personer, hvor eleverne lærer at vælge de sproglige former, der kan anvendes i forskellige kommunikationskontekster. Igennem denne aktive brug af det tyske sprog udvikler eleverne langsomt deres færdigheder i at udtrykke sig forståeligt og hensigtsmæssigt på tysk.

Faget bygger på et dynamisk kultursyn, hvilket betyder, at kulturer betragtes som noget, der udvikles og ændres hele tiden gennem menneskers forhandling og fortolkning. Kulturer opstår i mødet mellem mennesker, og i sådanne møder bliver kulturer fortolkede og genfortolkede både af grupper og enkeltpersoner; kulturer er dermed ikke noget, man har, men noget, man gør. En person er medlem af mange forskellige kulturelle fællesskaber fx i familien, i skolen, blandt venner, i sportsklubben osv., og kulturelle fællesskaber går ofte på tværs af nationale grænser. På denne baggrund giver det mening at arbejde med mangfoldigheden af tyske kulturer; en fælles tysk kultur som sådan findes ikke. Interkulturel forståelse betyder i denne sammenhæng, at eleverne er i stand til at møde og kommunikere med andre mennesker med åbenhed, nysgerrighed og gensidig respekt.

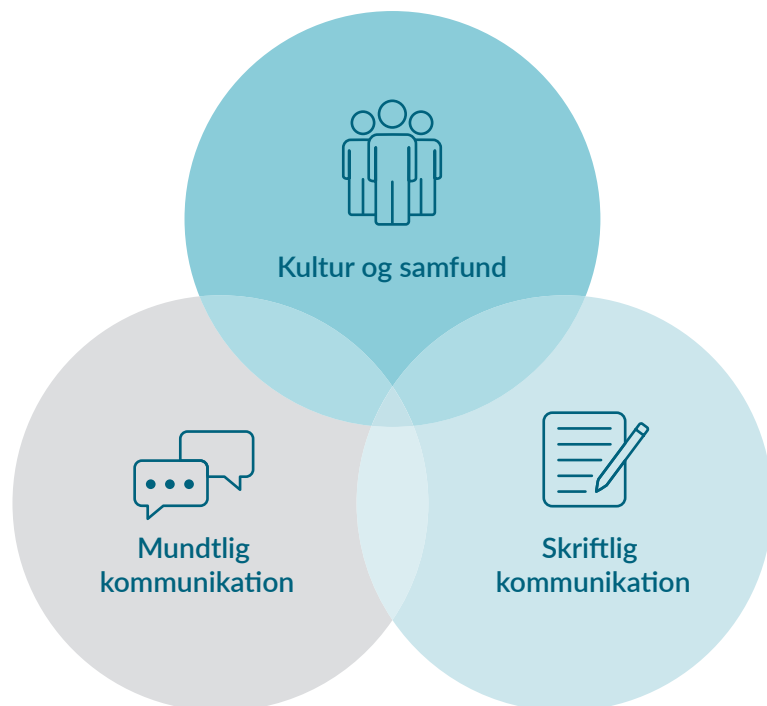
Det kommunikative sprogsyn og det dynamiske kultursyn spiller tilsammen en væsentlig rolle, når det gælder udviklingen af interkulturel forståelse. Igennem arbejdet med kommunikation i forskellige kulturelle kontekster udvikler eleverne deres sprog til at være stadigt mere forståeligt og sammenhængende samtidig med, at de udvikler deres interkulturelle forståelse.

4 Fagets kompetenceområder og kompetencemål

Fremmedsprogsundervisningen skal udvikle elevernes kommunikationsfærdighed på målsproget samt udvikle deres interkulturelle forståelse, så de kan kommunikere hensigtsmæssigt med mennesker fra andre kulturelle grupper.

Sprog er mundtlig og skriftlig kommunikation, og kommunikation foregår altid i en kulturel og samfundsmæssig kontekst. På denne baggrund har faget tre sammenhængende kompetenceområder, der overlapper, interagerer med og påvirker hinanden i et tæt samspil.

Figur 1: De tre kompetenceområder for tysk

De tre kompetenceområder udgør en faglig sammenhæng og er indbyrdes afhængige i forhold til at fremme elevens alsidige udvikling, både fagligt, personligt, kulturelt og socialt. Undervisningen kan ofte med fordel integrere de tre områder, men der kan også arbejdes mere intensivt med fokus på et af områderne.

4.1 Mundtlig kommunikation

Mundtlig kommunikation har fokus på, at eleven skal kunne forstå og producere mundtligt sprog i forskellige sammenhænge. Af denne grund står udvikling af ordforrådet centralt, da det er med til at stilladsere kommunikationen og muliggøre en aktiv anvendelse af sproget.

Kompetenceområdet har derudover fokus på, at eleverne indgår i fællesskaber ved at kunne kommunikere med mennesker i forskellige situationer om forskellige emner.

Kompetencemålene og progressionen i disse er illustreret i nedenstående tabel:

Oversigt over kompetencemålenes progression

Efter 7. klassesetrin	Efter 9. klassesetrin
Eleven kan kommunikere på tysk mundtligt om nære emner i et meget enkelt og forståeligt sprog.	Eleven kan kommunikere på tysk mundtligt i et forståeligt og sammenhængende sprog.

Kompetenceområdet mundtlig kommunikation og kompetencemålene knyttet hertil rummer en progression, hvor eleverne efter 7. klassesetrin vil have opnået kompetencer til at kunne deltage i korte, enkle dialoger og samtaler på tysk. Der vil være tale om enkelt sprog og sprogbrug både i forhold til ordforråd og sætningsstruktur, men også i forhold til de mest almindelige talehandlinger i en enkelt struktur, som fx spørgsmål og svar. Med nære emner menes der, at elever kan lytte og tale om konkrete og kendte ting fra deres hverdag, og at de lytter og taler i en kommunikativ situation, som de er fortrolige med. Der er fokus på, at eleverne er aktive sprogbrugere, og at de har mod til at bruge sproget i kommunikation med andre.

Efter 9. klassesetrin kan eleverne deltage i lidt længere samtaler og også selvstændigt præsentere et afgrænset emneområde. Sproget er mere sammenhængende og komplekst både i forhold til talehandlinger, ordforråd og sætningsstrukturer. Med sammenhængende sprog menes, at der fx anvendes sætningsforbindere. Emnerne er stadig kendte, men indholdet udvider sig som ringe i vandet fra eleven selv hen imod en større verden. Der er stadig fokus på, at eleverne tør bruge sproget, også selvom det ikke altid er korrekt, og at de kan bruge sprog, der passer til den konkrete kommunikationssituation.

På både mellemtrin og i udskolingen leges med sprog og tekster, så eleverne fortsat opbygger deres sproglige selvtilid og tør bruge sproget tysk. Afvigelser fra målsproget er naturlige i en tilegnelsesproces, og de er et udtryk for, at eleven i et samspil med de andre elever er i gang med at lære at kommunikere på tværs af sprog og kulturer. Elever skal have mulighed for at lære tysk på baggrund af deres førstesprog og andre sprog, som de kender. En voksende sproglig indsigt vil give eleverne en basisviden, der danner grundlag for udviklingen af et mere flydende og forståeligt sprog i mange forskellige kommunikationskontekster.

4.2 Skriftlig kommunikation

Skriftlig kommunikation har fokus på, at eleven skal kunne forstå og producere skriftligt sprog i forskellige sammenhænge, og gradvist arbejdes der hen imod en øget sproglig kompleksitet. Eleven skal kunne læse og skrive forskellige typer multimodale tekster og skal desuden opbygge strategier til udvikling af skriftsproget. Gennem arbejdet med skriftlig kommunikation i forskellige kontekster, fx at skrive en SMS eller en fødselsdagsinvitation, og ved fx at arbejde med peer-feedback på de skrevne tekster, får eleverne desuden indsigt i sprog, sprogbrug og sproglæring.

Arbejdet med skriftsproget understøtter arbejdet med det mundtlige sprog og omvendt. I flere sammenhænge er der overlapning mellem mundtligt og skriftligt sprog, ligesom der findes hybridformer som fx SMS, snapchat og multimodale tekster.

Ligesom for mundtlig kommunikation har kompetenceområdet skriftlig kommunikation fokus på, at eleverne er sprogligt aktive og indgår i skriftlig interaktion med andre mennesker. Igennem skriftlig kommunikation i forskellige kontekster med mennesker fra forskellige kulturer udvikler eleverne deres indsigt i forskellige måder at anvende skriftsproget på.

Kompetencemålene og progression i disse er illustreret i nedenstående tabel:

Oversigt over kompetencemålenes progression

Efter 7. klassesettrin	Efter 9. klassesettrin
Eleven kan kommunikere på tysk skriftligt om nære emner i et meget enkelt og forståeligt sprog.	Eleven kan kommunikere på tysk skriftligt i et forståeligt og sammenhængende sprog.

Kompetenceområdet skriftlig kommunikation og kompetencemålene knyttet hertil rummer en progression, hvor eleverne efter 7. klasse vil have opnået kompetence til at kunne læse og skrive med et enkelt kommunikativt formål for øje. Eleverne kan forstå og anvende et enkelt ordforråd med transparente ord og gættestrategier samt enkle sætningsstrukturer, og de kan overskue og konstruere en simpel tekststruktur. Med nære emner menes der, at eleverne kan læse og skrive om konkrete og genkendelige emner i forskellige kommunikative situationer. Også skriftligt skal eleverne være aktive som sprogbrugere og have mod til at læse og skrive.

Efter 9. klassesettrin kan eleverne både læse og skrive lidt længere tekster i forskellige genrer, så de begynder at kunne anvende deres forståelse for genrer, formål og sproglige former. Sproget er mere sammenhængende og komplekst både på tekst-, sætnings- og ordniveau. Med et sammenhængende sprog menes, at der fx anvendes sætningsforbindere. Elevernes sproglige aktivitet er central med fokus på hverdagsemner, der tager afsæt i elevernes interesseområder, mens indholdet og genrebrugen langsomt bliver mere kompleks og varieret. Det er vigtigt, at skriftlighed opleves og forstås som kommunikation, og at eleverne opbygger og bevarer glæden ved og modet til at både at læse og skrive på tysk.

4.3 Kultur og samfund

Kultur og samfund danner den overordnede ramme, som alt sprog anvendes i. Her er der fokus på, at eleverne skal kunne bruge sproget i forskellige sammenhænge med forskellige formål alt efter kommunikationssituation. Kompetenceområdet indbefatter også adgang til den del af verden, der kommunikerer på tysk.

Eleverne skal udvikle forståelse for og gøre sig erfaringer med, hvad kultur og samfund er, og hvordan kulturelle og samfundsmæssige praksisser kan genkendes og forstås. Klassenrummet med de mange forskellige individuelle og kulturelle baggrunde kan med fordel anvendes som et læringsrum til udvikling af interkulturel forståelse. Der arbejdes med at opnå faktuel og kulturel viden om kulturelle grupper inden for og på tværs af nationer, så eleverne kan sammenligne egen kultur med de tysksprogede kulturer. Men eleverne skal også forstå, at kultur og samfund er mere end viden, og at der også er tale om følelser og holdninger, der påvirker selve denne færdighed; det er at kunne kommunikere gennem konkrete (tale)handlinger i mødet med andre. Eleverne skal opnå kompetence i både at forstå og handle hensigtsmæssigt og selvstændigt som deltagere i forskellige kulturelle fællesskaber og i kulturmøder både mundtligt og skriftligt.

Kompetencemålenes progression er illustreret i nedenstående tabel:

Oversigt over kompetencemålenes progression

Efter 7. klasse	Efter 9. klasse
Eleven kan sammenligne eksempler på tysksproget kultur og egen kultur.	Eleven kan forstå og anvende forståelse for kultur.

Kompetenceområdet kultur og samfund og kompetencemålene knyttet hertil rummer en progression, hvor eleverne efter 7. klassetrin har udviklet forståelse for, at der både er ligheder og forskelle på børns hverdagsliv alt efter deres samfundsmæssige og kulturelle kontekst. Denne forståelse er vigtig, så stereotype opfattelser undgås eller udfordres. Eleverne arbejder med kendte emner fra deres egen hverdag, så de på denne baggrund bliver i stand til at kunne sammenligne deres egen livssituation med den, børn har i tysksprogede kulturer.

Efter 9. klassetrin skal eleverne have opnået kompetence til at møde mennesker på en hensigtsmæssig måde, dvs. de skal blive i stand til at begå sig i kulturmøder i hverdags-situationer. Emnerne kan være mere abstrakte og fx involvere elevernes holdninger og forståelser. Eleverne skal anvende deres viden om centrale kulturelle, sociale og historiske forhold i tysktalende lande og områder samt anvende deres viden om kommunikation i forskellige kontekster. Der kan være fokus på aktiviteter, hvor eleverne arbejder med forskellige analoge og digitale tekster, som er med til at udvikle og kvalificere deres møde og interaktion med andre mennesker. Disse møder kan også bidrage til en udvikling af elevernes kritiske bevidsthed, fx hvad angår kilders troværdighed. Igennem dette møde udvikler eleverne nye forståelser både af sig selv og andre.

5 Udviklingen i indholdet i undervisningen

Det følgende kapitel beskriver først første trinforløb og dernæst andet trinforløb med udgangspunkt i de tre kompetenceområder: Mundtlig kommunikation, skriftlig kommunikation og kultur og samfund og de tilhørende færdigheds- og vidensområder. Kapitlet udfolder, hvordan man kan arbejde hen imod de tilknyttede kompetencemål på hvert trin.

5.1 Mundtlig kommunikation 5.-7. klasse

Kompetencemålet for mundtlig kommunikation lyder:

Eleven kan kommunikere på tysk mundtligt om nære emner i et meget enkelt og forståeligt sprog.

Eleverne starter med at kommunikere på tysk gennem enkle sætninger og udtryk, hvor de i fx dialoger både fortæller om og lytter til andres fremstilling af emner relateret til deres eget liv og deres hverdag, fx 'Familie', 'Mein Alltag', 'Meine Freizeit' og 'Freunde'. At sproget er enkelt og forståeligt, betyder på dette trin, at det er muligt at få kommunikationen til at lykkes ved både at forstå andre og selv at gøre sig forståelig, fx gennem anvendelse af chunks (flerordsfraser). Disse chunks giver mulighed for, at eleverne tilegner sig et ordforråd, som de hurtigt kan anvende i små dialoger uden et specifikt fokus på den korrekte sproglige formulering.

Når det gælder sproglig udvikling, er der ikke tale om en lineær og forudsigelig proces, men derimod om en meget individuelt præget proces, hvad angår sproglig indsigt og tilegnelse-hastighed. Det er derfor vigtigt at tilrettelægge og gennemføre undervisningen med hensyn til den enkelte elevs udviklingstrin og sproglige formåen for at motivere og fastholde elevernes interesse for tysk.

Kompetenceområdet mundtlig kommunikation omfatter følgende fire færdigheds- og vidensområder, der interagerer med hinanden i et tæt samspil:

- **Lytning.** Undervisningen omfatter arbejde med elevernes begyndende lyttefærdighed, når det gælder tysk udtale, samt det at forstå enkel kommunikation om nære emner.
- **Samtale.** Undervisningen omfatter arbejde med elevernes mundtlige interaktion med andre i enkel kommunikation.
- **Præsentation.** Undervisningen omfatter arbejde med elevernes arbejde med mundtlig fremstilling i enkle præsentationer af sig selv og nære emner.
- **Sprogligt fokus.** Undervisningen omfatter elevernes arbejde med de tyske lyde og på deres arbejde med at konstruere forståelige enkle sætninger.

Lytning

Lyttefærdigheden er en væsentlig del af mundtlig kommunikation. Den kan tage sit udgangspunkt i elevernes forforståelse og baggrundsviden fra alle de andre sprog, de kender. Da dansk og tysk er sprog, der ligger tæt op ad hinanden, kan eleverne hurtigt lytte til og forstå tysk ved at gætte ord i en kendt kontekst. Anvendelse af gestik og mimik kan inddrages, da budskabet i en ytring dermed understreges.

Undervisningen tilrettelægges, så klasserumssproget er tysk i så stor udstrækning som muligt. Lærerens input har stor betydning for elevernes sproglige udvikling, ligesom det har stor signalværdi for eleverne at opleve tysk som kommunikationssprog i undervisningen. Fra start kan det betones, at det at lytte og forstå ikke er ensbetydende med at kunne oversætte ord for ord, men at det gælder om at forstå hovedindholdet.

Undervisningen leder hen imod, at eleverne til sidst i trinforløbet kan lytte til og forstå hovedindholdet af talt sprog om kendte emner.

Eleverne kan udvikle lyttefærdigheden gennem fx:

- Tysk som klasserumssprog
- Autentiske sange, gerne med bevægelse
- Lytning til børnebøger, fortællinger
- Autentiske videoer og film
- Små dialoger og interviews om nære emner
- Digitale læremidler
- Rollespil samt spil generelt.

Samtale

Samtale er en dialog, der består af at lytte til og at tale tysk, og samtalefærdigheden udvikles ved netop at samtale. Igen kan ligheden mellem det danske og det tyske sprog understreges for at give eleverne mod på og lyst til at kommunikere på tysk om hverdagsagtige og kendte emner. Undervisningen tilrettelægges, så den skaber forskelligartede og meningsfulde kommunikationssituationer, fx gennem sange, lege og spil, hvor eleverne kan bruge sproget aktivt i korte dialoger med fx spørgsmål og svar. Som en væsentlig støtte i produktionen af tysk kan der fx arbejdes med chunks, flerordsfraser, der imiteres, og som derfor straks kan anvendes i kommunikation.

Undervisningen leder hen imod, at eleverne til sidst i trinforløbet kan indgå i enkle samtaler om kendte, nære emner.

Eleverne kan udvikle samtalefærdigheden gennem fx:

- Tysk som klasserumssprog
- Aktiv brug af sproget i små dialoger og interviews af forskellig slags
- Kommunikation via digitale redskaber
- Rollespil (fx indkøbssituationer).

Præsentation

Præsentation er en monolog, dvs. envejskommunikation. Med udgangspunkt i elevens verden og dagligdag arbejdes der med enkle præsentationer af fx eleven selv, familie, hobbyer og madvaner i et enkelt sprog. Chunks, faste flerordsfraser, kan spille en hovedrolle, idet de støtter og kvalificerer præsentationen sammen med transparente ord, arbejdet med semantiske felter samt ordbogsopslag.

Undervisningen leder hen imod, at eleven til sidst i trinforløbet er i stand til at præsentere både sig selv og nære emner på et enkelt og forståeligt tysk.

Eleverne kan træne præsentationer gennem fx:

- Korte præsentationer individuelt eller i par af mange forskellige emner fra elevens hverdag
- At se og lytte til andres præsentationer
- Anvendelse af billeder, der understøtter præsentationen
- Anvendelse af digitale programmer til præsentation
- Små videoer som uploades og præsenteres.

Sprogligt fokus

I begynderundervisningen kan det dreje sig om at efterligne den tyske udtale og gøre sig forståelig i enkle sætninger. Også her kan imitation af chunks spille en betydningsfuld rolle, idet de muliggør forståelig kommunikation, både når det gælder udtale samt ved produktion af simple sætninger. I det første trinforløb kan eleverne opnå færdighed i at skrive tekster ved fx at anvende modeltekster, hvor eleverne kan genanvende struktur, sætninger og chunks som stillads i deres egen tekstproduktion.

Generelt kan der trækkes på elevernes samlede sproglige ressourcer i arbejdet med at udvikle bevidsthed om det tyske sprogs struktur, på dette trin især sætningsopbygningen i en hovedsætning.

Undervisningen leder hen imod, at eleverne til sidst i trinforløbet har viden om sætningsopbygningen i en hovedsætning og har en forståelig udtale.

Eleverne kan arbejde med sprogligt fokus gennem fx:

- Aktiv brug af sproget gennem imitation af chunks
- Løbende nedslag på og arbejde med opmærksomhed på enkle sætningsstrukturer i en meningsfuld kontekst
- Feedback på mundtligt indtalte præsentationsopgaver.

5.2 Skriftlig kommunikation 5.-7. klasse

Kompetencemålet for skriftlig kommunikation lyder:

Eleven kan kommunikere på tysk skriftligt om nære emner i et meget enkelt og forståeligt sprog.

Kommunikation foregår i vid udstrækning via skriftsprog, så det at læse og at skrive enkle ord og udtryk på tysk kan derfor være en væsentlig del af begynderundervisningen. Sammen med at lytte og at tale tysk udgør det at læse og at skrive de fire færdigheder, der tilsammen udgør den kommunikative kompetence. Disse fire færdigheder understøtter og påvirker hinanden i arbejdet med at udvikle elevernes kommunikative kompetence på tysk.

Udgangspunktet for den skriftlige kommunikation kan også være emner relateret til elevernes eget liv og deres hverdag, fx 'Meine Familie', 'Mein Schultag', 'Meine Hobbies'. At sproget er enkelt og forståeligt, betyder på dette trin, at det er muligt at få kommunikationen til at lykkes ved både at læse og forstå tekster og selv at gøre sig forståelig på skrift.

Ligesom det gælder for den mundtlige kommunikation, gælder det også for den skriftsproglige udvikling, at der ikke er tale om en lineær og forudsigelig proces, men derimod om en meget individuelt præget proces, hvad angår sproglig indsigt og tilegneshastighed. Det er derfor vigtigt at tage hensyn til den enkelte elevs udviklingstrin og at forsøge at motivere eleverne, alt afhængig af udviklingstrin og sproglig formåen.

Kompetenceområdet skriftlig kommunikation omfatter følgende færdigheds- og vidensområder, der interagerer med hinanden i et tæt samspil:

- **Læsning.** Undervisningen omfatter arbejde med elevernes forståelse af hovedindhold i enkle tekster om nære emner.
- **Skrivning.** Undervisningen omfatter arbejde med elevernes færdighed i at kommunikere skriftligt om nære emner i et meget enkelt sprog.
- **Tekster og medier.** Undervisningen omfatter arbejde med elevernes anvendelse af digitale og analoge medier i den skriftlige kommunikation.
- **Sprogligt fokus.** Undervisningen omfatter arbejde med de mest grundlæggende sprogbrugsregler og stavning.

Læsning

Det at læse tekster og derigennem møde det tyske sprog på skrift er et vigtigt element for elevernes sproglige udvikling. Igennem det receptive møde med sproget på skrift kan eleven optage forskellige sproglige udtryk samt opdage forskellige sproglige strukturer. Der arbejdes med forskellige teksttyper i et enkelt sprog, hvor der løbende kan være nedslag på det tyske og danske sprogs store fællesmængde, hvad angår ordforråd. På denne baggrund kan eleverne lære at gætte ud fra konteksten samt være opmærksomme på transparente ord og udtryk i forhold til deres helt individuelle sproglige ressourcer. At læse og forstå en tekst er ikke ensbetydende med at kunne oversætte ord for ord, men at kunne forstå hovedindholdet i teksten, hvilket det er vigtigt at gøre eleverne opmærksomme på. Af denne grund er arbejdet med forskellige læsestrategier koblet til læseformålet væsentligt. Det kan fx være skimming, skanning, nærlæsning eller global forståelse.

Undervisningen leder hen imod at eleverne, til sidst i trinforløbet kan læse og forstå hovedindholdet i enkle tekster, der omhandler nære emner.

Eleverne kan udvikle læsefærdigheden gennem fx:

- At læse mange forskellige tekster i et enkelt sprog
- At arbejde med gættestrategier i en kontekst (ud fra elevernes ressourcer, både hvad angår teksttyper og sprog)
- At løse opgaver med fokus på ordforrådet fx transparente ord, semantiske felter, chunks.

Skrivning

Eleverne kan fra deres første møde med det tyske sprog motiveres til selv at formulere sig i et enkelt sprog på tysk, da det selv at producere sprog er en stor hjælp for den generelle sproglige udvikling. Undervisningen kan tilrettelægges således, at det danske og det tyske sprogs store fællesmængde udgør et vigtigt fundament, når det gælder om at skrive enkle sætninger, ligesom elevernes samlede sproglige ressourcer skal anvendes aktivt. Derudover kan eleverne arbejde med opslagsteknikker og forholdet mellem udtale og stavning.

Undervisningen leder hen imod, at eleverne til sidst i trinforløbet kan skrive enkle sætninger, der omhandler nære emner.

Eleverne kan udvikle skrivefærdigheden gennem fx:

- At skrive korte tekster med enkle sætninger i forskellige genrer, fx SMS eller e-mail
- At skrive korte tekster til et emne med udgangspunkt i chunks og billeder
- At tage udgangspunkt i deres generelle viden om tekster, genrer og sprog
- At anvende ordbøger.

Tekster og medier

Eleverne kan med støtte arbejde med enkel informationsøgning på tysk, fx ved at anvende digitale redskaber. De kan med lærerens hjælp arbejde med at afkode og forstå informationer i forskellige analoge og digitale tekster med baggrund i deres viden om forskellige teksters og genrers måde at strukturere tekster på. Det kan være gavnligt for eleverne at inddrage og anvende digitale værktøjer i undervisningen, da disse kan understøtte elevernes forståelse af teksters indhold samt hjælpe eleverne i produktion af både mundtlige og skriftlige tekster på tysk.

Undervisningen leder hen imod, at eleverne til sidst i trinforløbet kan finde såvel som læse og forstå enkle, evt. multimodale, teksters budskaber om nære emner.

Eleverne kan udvikle deres kendskab til tekster og medier gennem fx:

- At søge efter tekster til bestemte emner (digitalt)
- At anvende digitale medier til produktion af mundtligt og skriftligt tysk
- At arbejde med forskellige multimodale tekster fra forskellige medier, fx reklamer, hjemmesider, kortfilm.

Sprogligt fokus

Igennem skriftsproget er det muligt at arbejde med og udvikle elevernes sproglige opmærksomhed. Sprog på skrift bliver fastholdt, og eleverne kan vende tilbage til og læse tekster på skrift, både tekster de selv har skrevet, og tekster de ikke selv har skrevet. Dette kan være en stor hjælp i arbejdet med at udvikle og have fokus på sprogets retstavning, tegnsætning og enkle sproglige strukturer.

Undervisningen leder hen imod, at eleverne til sidst i trinforløbet kan skrive simple sætninger i et klart og forståeligt sprog.

Eleverne kan udvikle deres sproglige fokus gennem fx:

- Systematisk nedslag på få udvalgte sproglige strukturer (fx kongruens) i enkle sætninger i egne tekster
- Aktiv brug af sproget i meningsfulde kommunikative kontekster på skrift
- At arbejde med udvidelse af ordforrådet gennem ordbøger og tilegnelse af chunks
- Anvendelse af digitale redskaber.

5.3 Kultur og samfund 5.-7. klasse

Kompetencemålet for kultur og samfund lyder:

Eleverne kan sammenligne eksempler på tysksproget kultur og egen kultur.

Kompetenceområdet kultur og samfund på første trinforløb indeholder to indholdsområder, nemlig kulturforståelse og kultur møder. Disse to områder indgår i et tæt samspil, hvor områderne interagerer med og påvirker hinanden. Kulturforståelse og indblik i andre kulturer kan kort sagt betragtes som grundlag for kultur møder af forskellig art, mens kultur møder på den anden side kvalificerer og nuancerer kulturforståelsen. På første trinforløb er der nedslag på de tysktalende landes beliggenhed og geografi og sammenligninger mellem tysktalende kulturer og egne kulturer, der tilsammen skaber fundamentet for at kunne kommunikere på tysk i diverse kultur møder.

Kompetenceområdet kultur og samfund omfatter følgende færdigheds- og vidensområder, der interagerer med hinanden i et tæt samspil:

- **Kulturforståelse.** Undervisningen omfatter arbejde med elevernes begyndende indsigt i udvalgte områder af tysk kultur gennem arbejdet med eksempler på tysksprogede landes kulturer og levevilkår.
- **Kultur møder.** Undervisningen omfatter arbejde med elevernes kommunikative adfærd i mødet med tysktalende kulturer gennem enkel brug af sproget i kommunikation.

Al kommunikation foregår i en kulturel kontekst. Kultur og samfund er dermed den overordnede ramme, som al kommunikation foregår i. Tyske og danske kulturer har en stor berøringsflade, og det giver derfor god mening at beskæftige sig med og sammenligne kulturerne og at identificere ligheder og forskelle. På denne måde udvider elevernes deres horisont samtidig med, at de opnår en større bevidsthed om egne kulturer.

Kulturforståelse

Grundlæggende skal eleverne vide, hvor de tysksprogede lande befinder sig, dvs. de kan fx beskæftige sig med landenes placering på et verdenskort og opnå viden om, at Tyskland er vores nabo mod syd. Eleverne kan arbejde med forskelligartede tekster, der omhandler levevilkår og kulturer i de tysksprogede lande, og denne nye viden sammenlignes med elevernes eget liv og egne kulturer.

Undervisningen leder hen imod, at eleverne til sidst i trinforløbet har viden om levevilkår og kulturer i de tysksprogede lande og områder.

Eleverne kan udvikle deres kulturforståelse gennem fx:

- At se film, der omhandler kulturer og levevilkår
- At læse forskelligartede tekster, der beskæftiger sig med emner som fx 'Ein Schultag in der Schweiz', 'Familienleben', 'Essen in Berlin' – og at sammenligne med egne kulturer
- At læse skønlitterære tekster – og at sammenligne med egne kulturer og egne perspektiver.

Kultur møder

Undervisningen omfatter arbejde med elevernes forståelse for forskellige kulturers måde at kommunikere på, så de på denne baggrund er i stand til at indgå i møder andre mennesker og kommunikere med dem på tysk. Sprog og kulturer hører tæt sammen, de påvirker hinanden og indgår i et tæt samspil; sprog afspejler fx kulturers måde at tænke og leve på, hvilket eleverne bør udvikle en bevidsthed om.

Undervisningen leder hen imod, at eleverne til sidst i trinforløbet er i stand til at kommunikere hensigtsmæssigt gennem enkle udtryk med andre, der taler tysk.

Eleverne kan arbejde med kultur møder gennem fx:

- At kommunikere mundtligt og skriftligt med tysktalende, fx via digitale redskaber
- Rollespil og dialoger om kultur møder
- Fælles refleksioner og diskussioner over forskellighed i kulturer med udgangspunkt i erfarede kultur møder.

5.4 Mundtlig kommunikation 8.-9. klassetrin

Kompetencemålet for mundtlig kommunikation lyder:

Eleven kan kommunikere på tysk mundtligt i et forståeligt og sammenhængende sprog.

På andet trinforløb arbejdes der videre med udviklingen af elevernes mundtlige kommunikationsfærdighed. Fra at kunne kommunikere på et enkelt sprog udvikles sproget på dette trin til at være mere sammenhængende, og indholdet udvides til at dreje sig om hverdags-emner, der både tager afsæt i elevernes livsperspektiv, og emner af mere generel art. Det kan fx være 'Musik', 'Das multi-kulturelle Berlin', 'Street-art', 'Zwei Mal Deutschland – die DDR und die Bundesrepublik', 'Abfall und Umwelt'.

Der er på dette trin stadigvæk fokus på at forstå og at gøre sig forståelig, men sproget er nu præget af længere, sammenhængende sætninger med en større sproglig kompleksitet.

Kompetenceområdet mundtlig kommunikation omfatter følgende fire færdigheds- og vidensområder, der interagerer med hinanden i et tæt samspil:

- **Lytning.** Undervisningen omfatter arbejde med elevernes lyttefærdighed, både når det gælder overordnede budskaber samt detaljer i forskellige kommunikationssituationer.
- **Samtale.** Undervisningen omfatter arbejde med elevernes mundtlige interaktion, herunder udveksling af meninger med andre i forskellige kontekster.
- **Præsentation.** Undervisningen omfatter elevernes arbejde med mundtlig fremstilling i forskellige forberedte præsentationer.
- **Sprogligt fokus.** Undervisningen omfatter arbejde med elevernes anvendelse af ord og udtryk i forståelige, klare og sammenhængende sætninger.

Lytning

Lyttefærdigheden udvikles gennem aktiv lytning til det tyske sprog i forskellige kommunikationssituationer ift. fx forskelligartede tekster, emner og situationer. Der kan arbejdes videre ud fra elevernes forforståelse ift. sprog, kultur og tekst, og formålet kan nu både være at kunne forstå hovedindholdet og at kunne lytte efter detaljer, samt forstå budskaber og holdninger relateret til hverdagslivet.

Undervisningen leder hen imod, eleverne ved slutningen af trinforløbet kan lytte til og forstå både hovedbudskab samt detaljer i forskellige talte tekster i forskellige kontekster, der knytter sig til elevernes hverdag. Lyd- og billedmedier kan have en stigende sproglig sværhedsgrad, både hvad angår ordforråd og talehastighed.

Eleverne kan udvikle lyttefærdigheden gennem fx:

- Tysk som klasserumssprog
- Lytteopgaver relateret til autentiske sange, videoer og film
- At lytte til indtalte tekster med et specifikt formål for øje
- At arbejde med forskellige lyttestrategier, alt afhængig af kontekst og opgaveformulering.

Samtale

Samtalen udvikler sig i retning mod at mestre og have mod på at kommunikere i stadig mere komplekse kommunikationssituationer med forskellige personer, emner og situationer. Dette kan indebære, at eleverne kan give udtryk for forskelligartede budskaber, og at de evt. bliver i stand til at inddrage kommunikationsstrategier, som fx at omskrive eller bede modtageren om hjælp. Også på dette trin kan der arbejdes ud fra elevernes

forforståelse ift. sprog, kulturer og tekst, ligesom chunks (flerordsfraser) stadig med fordel kan inddrages og anvendes som et stilladserende redskab ift. udvikling af samtalefærdigheden.

Undervisningen leder hen imod, at eleverne ved trinforløbets slutning kan deltage aktivt i enkle samtaler i forskellige kommunikationskontekster, hvor de kan give udtryk for egne meninger og forstå samtalepartnerens budskab.

Eleverne kan udvikle samtalefærdigheden gennem fx:

- Tysk som klasserumssprog
- Aktiv brug af sproget i dialoger med forskellige personer, emner og situationer, fx via digitale redskaber
- Kendskab til og afprøvning af small-talk-situationer
- Aktiv brug af sproget i forskelligartede interviewsituationer
- Rollespil/dramatisering af forskellige tekster og situationer.

Præsentation

Igennem forskellige former for forberedte præsentationer, fx med anvendelse af digitale redskaber, kan eleverne arbejde med at strukturere og gennemføre en præsentation i et enkelt, sammenhængende sprog med et dertilhørende ordforråd. At præsentere et givent emne kan tage udgangspunkt i chunks, der fungerer som en væsentlig støtte i enhver præsentation. Derudover kan billeder eller mindmaps fungere som støtte i præsentationen.

Undervisningen leder hen imod, at eleverne i et enkelt, men mere sammenhængende sprog kan gennemføre en præsentation af et hverdagsemne.

Eleverne kan arbejde med præsentationer igennem fx:

- Udformning og afholdelse af forskellige præsentationer (herunder digitale, mundtlige afleveringer)
- Synliggørelse af og arbejde med chunks, der kan anvendes i præsentationer
- Ordbogstræning vha. digitale ordbøger
- Feedback på andres præsentationer og anvendelse af feedback til forbedring af egen præsentation.

Sprogligt fokus

Det primære fokus er at formulere klare og forståelige budskaber i et enkelt sprog, der dog langsomt udvikler sig hen imod at blive kendetegnet af længere ytringer. Der er tale om et gradvist mere sammenhængende sprog igennem anvendelse af fx konjunktioner. Samtidig arbejdes der med indsigt i sætningsopbygningen på tysk, og ved løbende nedslag på at forbedre udtalen.

Undervisningen leder hen imod, at eleverne er fortrolige med simpel sætningsopbygning, og at de kan udtale ord og udtryk forståeligt.

Eleverne kan arbejde med sprogligt fokus gennem fx:

- Aktiv brug af sproget i mundtlig og skriftlig kommunikation, bl.a. vha. digitale medier
- Løbende nedslag på sætningsopbygningen i en meningsfyldt kontekst
- Løbende nedslag på og analyse af sproglige strukturer i de anvendte chunks
- Løbende opmærksomhed rettet mod udtaleregler i deres sproglige produktion
- Anvendelse af ordbøger samt udvikling af ordforrådet.

5.5 Skriftlig kommunikation 8.-9. klasse

Kompetencemålet for skriftlig kommunikation lyder:

Eleven kan kommunikere på tysk skriftligt i et forståeligt og sammenhængende sprog.

Eleverne arbejder på dette trin med at videreudvikle deres skriftsproglige formåen, så det nu bliver sammenhængende og mere komplekst, ved at der anvendes længere sætninger. Forståeligheden er dog stadigvæk det centrale, og det handler om at kunne indgå i forskellige kommunikative kontekster og både at forstå og at gøre sig forståelig. Læsning og skrivning er de grundlæggende færdigheder, der udvikles gennem arbejdet med forskellige teksttyper i varierede opgaveformer og gennem forskellige digitale medier. Derudover er der løbende nedslag på sprogets strukturer og centrale sprogbrugsregler, alt sammen i en meningsfyldt kommunikativ kontekst og ikke som en isoleret størrelse.

Kompetenceområdet skriftlig kommunikation omfatter følgende færdigheds- og vidensområder, der interagerer med hinanden i et tæt samspil:

- **Læsning.** Undervisningen omfatter arbejde med elevernes forståelse af budskaber og tekster på skrift med anvendelse af læsestrategier, herunder teksttypers betydning for læseforståelsen.
- **Skrivning.** Undervisningen omfatter arbejde med elevernes udtryksfærdighed i forskellige kommunikationssituationer om et givent indhold til en bestemt modtager.
- **Tekster og medier.** Undervisningen omfatter arbejde med elevernes anvendelse af digitale og analoge medier i forskellige kommunikationssituationer.
- **Sprogligt fokus.** Undervisningen omfatter arbejde med elevernes anvendelse af centrale sprogbrugsregler, der kan understøtte klar og forståelig skriftlig kommunikation.

Læsning

Eleverne læser tekster i forskellige genrer, der stadigvæk omhandler hverdagsemner, men som også viser ud over hverdagslivet og beskæftiger sig med mere generelle kulturelle, samfundsmæssige emner. Læsemåder som skimming, skanning samt nærlæsning kan introduceres og kobles sammen med formålet med at læse teksten, ligesom der kan arbejdes med forskellige læsestrategier, som fx anvendelse af billeder, kontekst, overskrifter og nøgleord, der kan støtte læseprocessen. Igen er det vigtigt at understrege, at det at læse og forstå en tysk tekst ikke er det samme som at kunne oversætte teksten ord for ord.

Undervisningen leder hen imod, at eleverne i slutningen af trinforløbet kan læse og forstå enkle tekster på tysk i forskellige genrer.

Eleverne kan udvikle læsefærdigheden gennem fx:

- At læse mange forskellige (autentiske) tekster i forskellige genrer, fx også gennem højtlesning for en makker
- At arbejde med gætte- samt læsestrategier i en given kontekst, ud fra elevernes samlede ressourcer, både hvad angår teksttyper og sprog
- Forskellige aktiviteter med fokus på ordforråd (semantiske felter, chunks).

Skrivning

At skrive tekster er en væsentlig del af at udvikle sprog. Igennem den skriftlige produktion af forskellige genrer i forskellige kommunikationssituationer kan eleverne trække på deres sproglige og genremæssige forforståelse. Da tidsfaktoren er en anden, når det gælder sprog på skrift, sammenlignet med mundtlig produktion, er det muligt at anvende opslagsteknologier samt at trække på elevernes sproglige viden og derigennem kvalificere det skriftlige udtryk. Det er vigtigt at stille opgaver, der giver eleverne mod på og lyst til at skrive tekster på tysk.

Undervisningen leder hen imod, at eleverne til sidst i trinforløbet kan skrive enkle tekster i forskellige genrer.

Eleverne kan udvikle skrivefærdigheden gennem fx:

- At skrive enkle, sammenhængende tekster i forskellige genrer, fx SMS eller e-mail
- At skrive enkle, sammenhængende tekster til et emne med udgangspunkt i chunks, mindmaps og billeder
- At tage udgangspunkt i deres forforståelse, hvad angår tekster, genrer og sprog
- At anvende ordbøger
- At anvende stave- og grammatikkontrol.

Tekster og medier

Vi lever i en tid, hvor medier, især digitale, spiller en stor rolle. Undervisningen tilrettelægges derfor så der arbejdes med at analysere forskellige, både analoge og digitale, mediers måder at kommunikere på i forskellige kommunikationssituationer samt at forholde sig til forskellige kilders troværdighed. Denne viden overføres efterfølgende til egen sproglige produktion i enkle tekster i forskellige genrer.

Undervisningen leder hen imod, at eleverne til sidst i trinforløbet har indblik i forskellige mediers og genrers måde at kommunikere på, og de kan anvende denne viden i egen sprogproduktion.

Eleverne kan udvikle deres kendskab til både analoge og digitale tekster og medier gennem fx:

- At anvende digitale medier som et redskab for (autentisk) kommunikation
- At anvende digitale redskaber til informationssøgning
- At analysere forskellige (multimodale) teksters og genrers anvendelse af sprog og efterfølgende anvende denne viden i egen produktion af sprog.

Sprogligt fokus

Skriftsproget gør det muligt at have opmærksomheden rettet mod centrale sprogbrugsregler samt sætningsstrukturer, og der er tid til at omsætte sproglig viden til den selvstændige sprogproduktion. Der kan være fokus på den funktionelle grammatik, dvs. opmærksomhed rettet mod sproglige strukturer, der er afgørende for forståelig kommunikation i forskellige genrer. Forståeligheden er stadigvæk det afgørende, men teksterne kan udvikle sig til nu at være længere og sammenhængende i et langsomt mere komplekst sprog med et større ordforråd.

Undervisningen leder hen imod, at eleverne til sidst i trinforløbet kan skrive enkle tekster i et sammenhængende og forståeligt sprog, der trækker på elevernes samlede viden om tekster og sprog.

Eleverne kan udvikle deres sproglige fokus gennem fx:

- Løbende nedslag på samt opmærksomhed rettet mod udvalgte sproglige strukturer og de dertil hørende sprogbrugsregler i enkle sætninger, både i andres samt egne tekster, fx gennem peer-feedback
- Aktiv brug af sproget i meningsfulde opgaver og kontekster. Det primære fokus kunne med fordel rettes imod verbernes bøjning i person, tal og tid (kongruens), sætningens basale led og deres placering i en sætning samt et varieret ordforråd
- Anvendelse af ordbøger samt udvidelse af ordforrådet
- Anvendelse af digitale redskaber.

5.6 Kultur og samfund 8.-9. klasse

Kompetencemålet for kultur og samfund lyder:

Eleverne kan forstå og anvende forståelse for kultur.

Kulturforståelse er med til at kvalificere kulturmøder. Indsigt i de tysktalende landes historiske, sociale samt kulturelle forhold udgør derfor et vigtigt grundlag for at kunne mødes og kommunikere sig frem til en fælles forståelse. Kultur og sprog hænger uløseligt sammen, så dermed er det væsentligt at besidde viden om forskellige kulturers måde at kommunikere på i forskellige kontekster. Med udgangspunkt i viden om samt forståelse for både egne samt andres kulturer indgår eleverne i kulturmøder og udvikler dermed perspektiv på verden og deres horisont.

Kompetenceområdet kultur og samfund omfatter følgende færdigheds- og vidensområder, der interagerer med hinanden i et tæt samspil:

- **Kulturforståelse.** Undervisningen omfatter arbejde med elevernes begyndende indsigt i tysk kultur gennem arbejdet med tysktalende landes historie, kulturer og levevilkår.
- **Kulturmøder.** Undervisningen omfatter arbejde med elevernes kommunikative adfærd i mødet med tysktalende kulturer i forskellige kommunikationssituationer, såvel digitale som personlige møder.
- **Tysk som adgang til verden.** Undervisningen omfatter arbejde med, at eleverne er i stand til at kommunikere på tysk, både receptivt og produktivt, via digitale/sociale medier, både lokalt og globalt.

Kulturforståelse

Forståelse for andre kulturer bygger i stort omfang på viden om og indsigt i andre kulturers sociale forhold, levevilkår og traditioner, men omhandler i lige så høj grad diverse holdninger, samt færdigheden at kunne kommunikere. Ud over at besidde viden er det derfor af stor betydning at kunne møde andre med empati, at være åben og nysgerrig over for det anderledes og at kunne respektere og tolerere forskellighed. Tilsammen kvalificerer viden og holdninger kommunikationsfærdigheden, dvs. den måde der kommunikeres på i det konkrete møde.

Undervisningen leder hen imod, at eleverne til sidst i trinforløbet har viden om væsentlige områder af de tysksprogede landes historie, kulturer og levevilkår og er i stand til at anvende denne indsigt i kommunikation med tysktalende.

Eleverne kan udvikle deres kulturforståelse gennem fx:

- At se film, der omhandler kulturer og levevilkår og at reflektere derover
- At læse forskelligartede tekster, både skønlitterære tekster samt fagtekster, der beskæftiger sig med kulturelle, sociale og historiske emner
- At læse skønlitterære, autentiske tekster – og at sammenligne med egne kulturer og egne perspektiver
- At kommunikere med tysktalende.

Kulturmøder

I kulturmøder kan eleverne anvende deres indsigt i forskellige tysksprogede kulturer samt deres viden om, hvordan man udtrykker sig på tysk, til at kommunikere på tysk i forskellige kulturelle kontekster. Eleverne kan i mødet med tysktalende trække på indsigt i fx samtaleformer og høflighedskonventioner.

Sprog og kulturer hører tæt sammen, de påvirker hinanden og indgår i et tæt samspil; sprog afspejler fx forskellige kulturers måde at tænke og leve på, hvilket eleverne skal udvikle en bevidsthed om.

Undervisningen leder hen imod, at eleverne til sidst i trinforløbet er i stand til at kommunikere med tysktalende på baggrund af deres viden om kulturelle forhold samt måder at udtrykke sig på i forskellige kommunikationssituationer.

Eleverne kan fx arbejde med kulturmøder gennem:

- At kommunikere mundtligt og skriftligt med tysktalende, fx via digitale redskaber
- At opleve andres kulturmøder i tekster og film og efterfølgende at reflektere derover
- At diskutere fordomme og stereotype opfattelser af andre mennesker.

Tysk som adgang til verden

Tysk som adgang til verden indgår i en meget tæt forbindelse med området tekster og medier (under skriftlig kommunikation). Der kan her være fokus på at anvende digitale/ sociale medier som et redskab til kommunikation på tysk både lokalt og globalt, hvor der tages højde for kommunikationssituationens deltagere, emne og situation i forhold til, hvordan der kommunikeres.

Undervisningen leder hen imod, at eleverne til sidst i trinforløbet kan kommunikere med forskellige mennesker i forskellige kontekster på tysk.

Eleverne kan fx arbejde med tysk som adgang til verden gennem:

- Kommunikation såvel mundtligt som skriftligt med tysktalende, både i personlige og digitale møder, i forskellige genrer og med forskellige emner
- Arbejde med reception/produktion af tekster omhandlende historiske, kulturelle og sociale emner
- Anvendelse af digitale medier, fx tyske avisers samt fjernsynsstationers hjemmesider for at læse om og opnå indblik i aktuelle tysksprogede emner.

6 Tværgående emner og problemstillinger

Folkeskolens forskellige fremmedsprogfag har centrale fællestræk og kan med fordel samarbejde og interagere med hinanden i en *sproglig/kulturel tværfaglighed*.

I den sproglige tværfaglighed kan der arbejdes med fx metasproglige forklaringer og sproglig opmærksomhed på både fællestræk og forskelligheder i sprogs opbygning og ords betydning, som er på spil i alle sprogfag, herunder også faget dansk. Tysk, dansk og engelsk sprog har en stor fællesmængde, når det gælder ordforråd. Sprogenes beslægtethed gør det muligt at gætte sig til betydningen af nogle ord og udtryk, hvilket hurtigt åbner op for aktiv brug af sproget gennem leg, opgaver og kreativ udforskning.

I den kulturelle tværfaglighed kan der tages afsæt i indholdsområder, som fx samfundsforhold, kulturelle produkter, som fx musik og medier, og internationalt samarbejde. Der tages afsæt i elevgruppens viden om centrale kulturelle, sociale og historiske forhold i tysktalende lande og områder med fokus på elevernes viden om og færdighed i at kommunikere i forskellige kontekster. Der er fokus på aktiviteter, som er med til at udvikle elevernes møde og interaktion med andre mennesker såvel inden for som uden for skolens rammer.

Faget tysk kan desuden indgå i en *ekstern tværfaglighed* med alle de andre fag i skolerækken, herunder fag fra det praktisk-musiske område, det humanistiske område og fra samfundsvidenskaberne. Emner og indhold af kulturel, samfundsmæssig, international og global art kan ofte danne grundlag for et samarbejde med andre fag, som fx håndværk og design, madkundskab, billedkunst, musik, historie, geografi, biologi og teknologi.

Fagets kulturelle og samfundsmæssige side kan bidrage til, at eleverne lærer tysk i sådanne tværfaglige forløb, fx med historie i et forløb om tysk historie, eller i billedkunst, hvor der fx kan arbejdes med tysk funderede kunstnergrupper. Den sproglige side kan bidrage ved, at eleverne lytter og læser relevante autentiske tekster på tysk i samarbejde med andre fag. Eleverne kan også producere og fremlægge på tysk i det omfang, det er muligt, og i sammenhænge hvor det giver mening.

7 Tværgående temaer

Alle fag skal have fokus på de tre tværgående temaer: sproglig udvikling, it og medier samt innovation og entreprenørskab. Sproglig udvikling indgår som en integreret del af sprogundervisningen og er derfor ikke beskrevet særskilt.

7.1 It og medier

It og medier er selvfølgelige arbejds- og kommunikationsredskaber i tyskundervisningen i en digital og globaliseret verden. Gennem it og medier åbnes der op for mangfoldige kommunikationssituationer, og det er muligt at samarbejde med mennesker i hele verden om projekter og have personlig kontakt med andre, der behersker tysk eller er i gang med at lære sproget. Brugen af it og medier i tyskundervisningen kan åbne skolen for verden og lukke verden ind i skolen, men det kræver it-didaktiske overvejelser fra lærerside at anvende it på konstruktiv vis i tyskundervisningen.

It- og mediekompetencer kan opdeles i fire elevpositioner, der i praksis har en stor fællesmængde.

- Eleven som kritisk undersøger
- Eleven som analyserende modtager
- Eleven som ansvarlig deltager
- Eleven som målrettet og kreativ producent.

Eleverne trækker i arbejdet med it på deres individuelle kompetencer, men også på deres erfaringer fra arbejdet i andre fag.

I tyskundervisningen, hvor kommunikation er det helt centrale, vil der være tale om såvel receptiv samt produktiv brug. Receptiv brug fx ift. informationssøgning koblet med en kritisk tilgang til kilder og deres troværdighed; produktiv brug fx i udarbejdelsen af digitale præsentationer, men også som redskab for kommunikation med tysksprogede i hele verden.

7.2 Innovation og entreprenørskab

Dette område består af fire dimensioner:

- Handlingsdimensionen
- Kreativitetsdimensionen
- Omverdensforståelsesdimensionen
- Personlig indstilling.

Disse fire dimensioner kan alle være tilstede i tyskundervisningen, og indgå i et tæt samspil.

Det er i sig selv en meget kreativ og innovativ proces at lære et nyt sprog. At danne hypoteser om og turde afprøve det nye sprog i kommunikation er en forudsætning for at udvikle sproget. Men da der netop er tale om et sprog, man er i gang med at lære og dermed ikke behersker, er det forbundet med usikkerhed at turde kaste sig ud i at anvende sproget i forskellige kommunikationssituationer. Intersproget, der er et mellemsprog mellem elevernes eksisterende sproglige ressourcer og målsproget, er et sprog på vej, et sprog der er under konstant udvikling, et sprog der af naturlige årsager netop ikke kan være korrekt. Det kræver mod at anvende et sprog, man ikke har styr på, og derfor er det vigtigt at skabe en klasserumskultur ud fra devisen om, at afvigelser er ganske naturlige, og at det ikke kan være anderledes, da man netop er i gang med at lære et nyt sprog.

Det vigtigste i en kommunikativ sprogundervisning er at være en aktiv sprogbruger, som indgår i et samarbejde med andre mennesker. At eksperimentere og lege med nye sproglige udtryk, at tænke i nye baner og andre kulturelle kontekster, at teste og afprøve og at revidere sit tyske sprog på baggrund af en given feedback; dette er om noget innovativt. Ved at være en aktiv del af en sådan innovativ proces udvikles og modnes eleven som person.

Tysk - Læseplan

2019

2. udgave

Design: BGRAPHIC

Denne publikation kan ikke bestilles.
Der henvises til webudgaven.

Publikationen kan hentes på:

www.emu.dk

Børne- og Undervisningsministeriet
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

